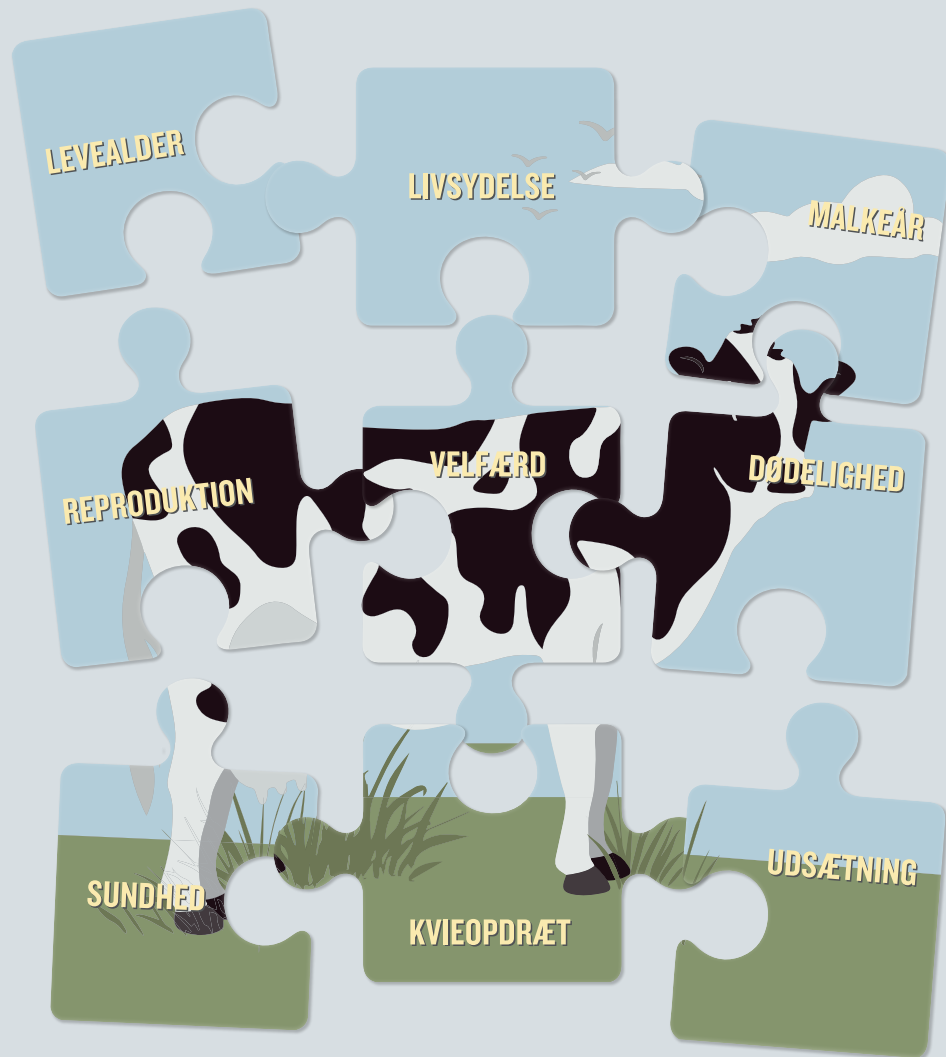

LÆNGE LEVE DEN ØKOLOGISKE MALKEKO

ÉT MÅL – MANGE
INDSATSER FOR
HOLDBARE MALKEKØER

ET MÅL - MANGE INDSATSER

LÆNGE LEVE DEN ØKOLOGISKE MALKEKO

Længe leve den økologiske malkeko er et projekt, som i 2019 og 2020 formidler viden om og praktiske løsninger mellem økologiske mælkeproducenter, der ønsker at øge levealderen og livsydelsen hos deres køer.

Der er en stigende opmærksomhed på malkekøers korte levealder. Moderne malkekøer bliver kun ca. fem år og gennemfører i gennemsnit kun 2,5 laktationer. Denne virkelighed harmonerer ikke nødvendigvis med økologiske forbrugeres forventninger til økologien og heller ikke med økologiens selvforståelse. De økologiske mælkeproducenters brancheudvalg ønsker at gøre en indsats på området for dels at imødekomme omverdenens forventninger, dels udnytte det økonomiske og klimamæssige potentiale, der er forbundet med længere levealder og højere livsydelse.

Viden og gode eksempler formidles gennem erfagrunder, åbne arrangementer hos projektets deltagere, artikler og film. Deltagerne i erfagrunderne har mulighed for at få konsekvensberegninger af nogle af de tiltag, de vil gøre for at forlænge levealderen, herunder også konsekvenser for bedriftens klimabelastning.

KROGSAGERGÅRD – ET KLIMABEVIDST VALG

De 70 røde malkekøer på Krogsagergård øst for Randers er 1,3 år ældre end gennemsnittet, og spørger man ejerne, Lene og Lars Jørgensen, er de ikke færdige med at udfordre køernes evne til at malke i mange år.

Holdbarhed og længere levealder var ikke tidligere en del af strategien for besætningen, men det er den blevet. Jo flere laktationer, jo færre kvier er der brug for

til udskiftning, og det mindsker udledningen af drivhusgassen metan, og en klimahandlingsplan i 2017 satte konkrete tal på gevinsten. Samtidig udfolder en malkeko først sit ydelsesmæssige potentiale i tredje laktation, så ældre køer er alt andet lige også en vej til højere ydelse og bedre økonomi i mælkeproduktionen.

Med en udskiftningsprocent på 24 er der ikke brug for mange løbekvier, og Lene og Lars er derfor begyndt at udsætte første insemination af køerne til mindst 60 dage efter kælvning og for udvalgte køer 90 dage. Malkerobotens opsamling af data er et værdifuld beslutningsstøtte her.

De kvier, der ikke insemineres, opdrættes på gården til slagting. RDM-racen giver gode slagtedyr, der klassificerer godt, og i øjeblikket vurderer Lene og Lars, at det er en fornuftig forretning. Derfor anvender de ikke kønssorteret sæd eller krydsning med kødkvæg.

ANTAL ÅRSKØER	70
RACE	RDM
STALDSYSTEM	SENGBÅSE MED SAND, MALKEROBOT
GNSN. LEVEALDER	6,2 ÅR
MALKEÅR I GNSN.	3,8
LIVSYDELSE, GNSN.	40.255 KG EKM
UDSÆTNINGSPROCENT	24,3

SKORDALSRIS – DER ER PENGE I GAMLE KØER

Efter en årrække, hvor besætningen gradvist er udvidet, er Søren Just nu godt i gang med at hæve gennemsnitsalderen hos gårdens 190 malkekøer. Gode forhold for kælvende og unge køer og en velfungerende stald med sand i sengebåsene er grundlaget for en udskiftningsprocent på bare 22.

På Skordalsris er førstegangskælvende på barselsophold i en stor rummelig boks

klos op ad staldens malkebotter. Her går de i fred og ro i et par måneder, bliver fortrolige med malkesystemet og kommer i god energibalance.

Søren Just har derfor ikke længere brug for så mange kælvkvier og har valgt at forlænge kælvningsintervallet. Førstekalvskøer samt ældre køer, der malke mere end 45 kg om dagen, bliver insemineret efter 90 dage. Køer, der malke 30-40 kg om dagen, insemineres efter 60 dage.

Den avlsmæssigt ringeste halvdel af køerne krydses i dag med kødkvæg, men der er stadig overskud af kvier, og Søren Just overvejer derfor at skruetallet op til 70 procent. Han er glad for gamle køer og vil gerne have flere af dem.

'De passer sig selv, og det er hos de gamle køer, pengene ligger,' konstaterer han.

ANTAL ÅRSKØER	190
RACE	DH/ KRYDSNING
STALDSYSTEM	SENGBÅSE MED SAND, MALKERBOTTER
GNSN. LEVEALDER	5,8 ÅR
MALKEÅR I GNSN.	3,6 ÅR
LIVSYDELSE, GNSN.	39.795 KG EKM
UDSÆTNINGSPROCENT	21,8

KARENSMINDE – LANG LAKTATION STYRER UDSKIFTNING

Der er længere mellem kælvningerne på den økologiske malkevægsbedrift Karensminde ved Rønde end på de fleste andre. Forlænget laktation er et bevidst valg, der sænker antallet af kvier. Dermed bliver køerne ældre og malke i længere tid.

Fem måneder efter kælvning begynder Mikkel Juhl Nielsen at inseminere sine

køer. Det er blevet en indarbejdet praksis gennem de seneste ti år. I begyndelsen var forlængelsen beskeden, men den er siden vokset til de nuværende 150 dage fra kælvning til første inseminering. Udskiftningsprocenten er omkring 25, og den er alene bestemt af det antal kviekalve, der fødes i besætningen. Der bliver ikke solgt kviekalve fra bedriften.

'Vi har altid haft det mål, at køerne skal have et sundt og godt liv. De skal kunne holde længe, så vi selv bestemmer, om de skal slagtes eller ej,' siger Mikkel. Mikkel vurderer, at risikoen for skader og sygdom nok er større, jo ældre køerne bliver. Ellers kan han ikke pege på nogen særlige ulemper ved strategien. Til gengæld er det i hverdagen en stor fordel at have mange ældre og erfarne køer og kun få kvier, der skal oplæres til at være malkeko.

ANTAL ÅRSKØER	170
RACE	JERSEY
STALDSYSTEM	DYBSTRØELSE M. HALM, MALKERBOTTER
GNSN. LEVEALDER	6,5 ÅR
MALKEÅR I GNSN.	4,3 ÅR
LIVSYDELSE, GNSN.	35.597 KG EKM
UDSÆTNINGSPROCENT	24,6

SEPSTRUP VESTERGAARD – MAN SKAL PASSE PÅ DE DYR, MAN HAR

Gamle køer har ikke været et mål i sig selv, men når en ko har det godt, slagter man hende ikke bare, mener Bjarne Nebel, Sepstrup Vestergaard ved Silkeborg.

Gårdens 120 sortbrogede malkekøer er i gennemsnit over syv år og malke i fem, mens det på landsplan kun bliver til en levealder på ca. fem år. Ro er en af Bjarne Nebels kæpheste, og der

er to regler, gårdens medhjælpere altid skal lære: Man jager ikke med dyrene, og man råber ikke ad dem.

Om det betyder noget for køernes alder er svært at sige, men det har noget med dyrevelfærd at gøre, og sammen med en relativt ny stald, som køerne trives i, er grunden lagt til en besætning, hvor køerne bare bliver ældre og ældre.

'Grundlæggende synes jeg, man skal passe på de dyr, man har. Derfor slagter jeg ikke en ko, hvis den har det godt', forklarer han.

Udskiftningsprocenten er ca. 20, og Bjarne skal derfor kun bruge 25 af de 45 kviekalve, der bliver født hvert år. De bedste beholder han selv, de resterende eksporteres til Rusland, fordi der er gode priser på eksportkvier i øjeblikket.

ANTAL ÅRSKØER	120
RACE	DH
STALDSYSTEM	SENGBÅSE MED SAND, MALKERBOTTER
GNSN. LEVEALDER	7,2 ÅR
MALKEÅR I GNSN.	5,0
LIVSYDELSE, GNSN.	49.372 KG EKM
UDSÆTNINGSPROCENT	19,6

DET SIGER MÆLKEPRODUCENTERNE OM LÆNGERE KO-LEVETID

” FÆRRE KVIER SKABER MERE PLADS I STALDEN, BEDRE VELFÆRD OG REDUCERET ARBEJDSSTID

” DET ETISKE OMKRING HØJ DYREVELFÆRD OG LAVT RESSOURCESPILD ER VIGTIGT

” VORES MÅL ER ANSVARLIG PRODUKTION UDEN OVERBELÆGNING OG DYRLÆGEUDGIFTER

” ØKONOMIEN ER BEDRE MED FÆRRE UNGDYR OG SUNDE, NEMME KØER

” HØJERE LEVEALDER HOS KØERNE FLUGTER MED VORES STRATEGI FOR BEDRE KLIMA, DYREVELFÆRD OG ARBEJDSMILJØ

” VI VIL OPTIMERE ØKONOMIEN Gennem HØJ DYREVELFÆRD OG EN ANSVARLIG PRODUKTION